

DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0246>

УДК 004:[330+351

JEL Classification: H83, I31

Поспелова Тетяна Вадимівна

доктор наук з державного управління, доцент
професор кафедри управління
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-8927-3026
e-mail: t.pospelova@kubg.edu.ua

Марухленко Оксана Вячеславівна

доктор наук з державного управління
доцент кафедри управління
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8050-6615
e-mail: o.marukhlenko@kubg.edu.ua

Руденко Валентина Сергіївна

доктор філософії з економіки
доцент кафедри управління
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0001-9867-5951
e-mail: vs.rudenko@kubg.edu.ua

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ВПЛИВ НА ПАРАМЕТРИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретико-емпіричний аналіз впливу цифрової трансформації публічного управління на динаміку людського розвитку в Україні в умовах багатофакторної кризи: суспільної нестабільності, гібридної війни, економічної турбулентності та постпандемічного відновлення. Обґрунтовано гіпотезу про те, що цифрові технології не є нейтральним або виключно позитивним фактором, а радше виступають соціально детермінованим каталізатором, що підсилює вже наявні тенденції в економіці, соціальній сфері та управлінських практиках. У межах дослідження розглянуто ключові концепти глобального наукового дискурсу, зокрема парадокс цифрових дивідендів, та виявлено, що поширення ІКТ без супровідної політики цифрової інклюзії може мати обмежений або навіть зворотний ефект для людського розвитку. Проведено критичний аналіз міжнародних рейтингів і показників індексу людського розвитку (ІЛР), цифрової доступності та соціально-економічної рівності. Встановлено, що в Україні спостерігається загострення регіонального дисбалансу, цифрової нерівності, поглиблення структурного виключення окремих соціальних груп із цифрового середовища. Акцентовано на таких ключових викликах цифрової трансформації, як фрагментація соціального капіталу, нерівність цифрових компетентностей, загрози інформаційній безпеці, структурні зміни ринку праці. Окрему увагу приділено економічним аспектам — впливу цифровізації на продуктивність, бюджетну ефективність, ринок праці та нерівність доступу до економічних можливостей. Визначено, що максимізація потенціалу цифрової трансформації можлива лише за умови реалізації інклюзивної державної політики, що передбачає розвиток цифрових навичок, підтримку соціально вразливих груп, зміцнення інституційної спроможності держави та довіри громадян до публічних інститутів.

Ключові слова: цифрова трансформація; публічне управління; людський розвиток; цифрова нерівність; інформаційна безпека; соціальний капітал; цифрові компетентності; гібридна війна; менеджмент; економіка; соціальна безпека; рівність; розвиток.

ВСТУП

Сучасний етап суспільного розвитку характеризується глибокими трансформаційними зрушеннями, зумовленими впровадженням цифрових технологій у всі сфери життєдіяльності. Цифровізація не лише змінює канали комунікації чи способи надання послуг, а й створює нову архітектуру управління, економіки та соціальних взаємодій [1], [2]. Відтак цифрова трансформація постає не лише як технологічне, а й як глибоко соціальне й економічне явище, що вимагає міждисциплінарного аналізу.

В умовах гібридної війни, пандемії COVID-19, енергетичної кризи та глобальної інфляції Україна була змушена активізувати процеси цифрової трансформації, насамперед у сфері публічного управління. Застосування цифрових платформ, реєстрів, алгоритмів обробки великих даних (Big Data) дало змогу забезпечити функціонування базових адміністративних процесів в умовах надзвичайних ситуацій. Водночас це висвітлює низку нових загроз — зокрема, загострення цифрової нерівності, відчуження частини населення від публічних сервісів, зниження рівня захисту персональних даних і підвищення кіберризиків [3], [4].

Цифрова трансформація безпосередньо впливає і на економічну систему: змінює структуру ринку праці, прискорює динаміку капіталу, підвищує залежність продуктивності від цифрової інфраструктури [5]. Позитивні ефекти — підвищення ефективності, зниження транзакційних витрат, зростання прозорості — реалізуються не повною мірою у країнах з високим рівнем соціально-економічної нестабільності. Саме тому Україна, попри прогрес у сфері цифрових сервісів, не демонструє пропорційного покращення в галузі людського розвитку або зменшення нерівності [6], [7].

Проблематика взаємозв'язку цифрової трансформації з людським розвитком, як економічним так і соціальним явищем, особливо актуальна в умовах післявоєнного відновлення. Адже формування людського капіталу, його збереження та розвиток виступають не лише гуманітарним пріоритетом, а й ключовим фактором сталого зростання економіки. У контексті економічного управління цифрові технології стають не тільки інструментом реалізації державної політики, а й чинником формування продуктивного потенціалу країни [6], [8].

Попри високі очікування, цифрові інструменти не є універсальними і не гарантують автоматичного підвищення добробуту. У країнах з обмеженими соціальними ресурсами, слабкими інституціями або високим рівнем соціального ризику цифровізація може призводити до зворотного ефекту — зростання нерівності, виключення окремих груп, спотворення ринку праці [5], [7].

З огляду на це, постає необхідність критичного переосмислення цифрової трансформації не лише як технічної модернізації державного управління, а як комплексного соціально-економічного процесу, що має як потенціал розвитку, так і значні ризики. Особливого значення в цьому контексті набуває вивчення впливу цифрових змін на людський розвиток — як інтегрального показника добробуту, соціального капіталу та економічної активності населення [3], [6].

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю поєднаного аналізу цифрової трансформації управління, динаміки людського розвитку та економічних процесів, що розгортаються у посткризових і поствоєнних умовах сучасної України.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрова трансформація публічного управління розглядається як стратегічний напрям модернізації держави, що має потенціал істотно вплинути на ефективність управлінських рішень, прозорість інституцій, доступ громадян до послуг та залучення їх до процесів формування політик. Проте, попри очевидні переваги впровадження цифрових технологій, зростає кількість

наукових і практичних свідчень про їх амбівалентний вплив на соціально-економічні процеси, зокрема на параметри людського розвитку.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах України, де цифровізація розгортається на тлі гібридної війни, глибоких соціально-економічних потрясінь, масового переміщення населення та регіональної нерівності. В таких обставинах цифрові технології не лише відкривають нові можливості, а й створюють додаткові ризики — поглиблення цифрової нерівності, фрагментація соціального капіталу, маргіналізація соціально вразливих груп, порушення інформаційної безпеки.

Водночас наукові дослідження, які б інтегрували економічний, соціальний та управлінський аспекти цифрової трансформації в контексті людського розвитку, залишаються обмеженими. Залишається недостатньо дослідженим взаємозв'язок між інтенсивністю цифровізації управлінських практик та динамікою індексу людського розвитку, особливо у кризових і посткризових умовах.

Тому наразі існує нагальна проблема, яка полягає у відсутності цілісного міждисциплінарного підходу до оцінки ефектів цифрової трансформації публічного управління з позицій людського розвитку як інтегрального соціально-економічного показника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасного стану наукових праць засвідчує зростання інтересу до вивчення цифрової трансформації як багатовимірного соціального, економічного та управлінського явища. У міжнародній академічній традиції цифровізація дедалі частіше трактується як чинник глибинних змін не лише в державному управлінні, а й у формуванні людського капіталу, структурі ринку праці та механізмах суспільної мобільності [2], [5].

Ключовим аналітичним підходом у сучасному міжнародному дискурсі є концепт парадоксу цифрових дивідендів, детально розкритий у *World Development Report* (2016, 2021) [2]. Його суть полягає в тому, що сам по собі факт поширення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) не гарантує автоматичного зростання добробуту, продуктивності чи скорочення соціальної нерівності. Цифрові інструменти можуть як відкривати нові можливості для розвитку, так і поглиблювати вразливість, особливо серед груп населення з низьким рівнем цифрової компетентності, обмеженим доступом до технічної інфраструктури або соціальним капіталом.

У *Human Development Report* (2023) [3] підкреслюється, що відсутність супровідної політики інклюзії та цифрової освіти часто призводить до того, що вигоди від цифрової трансформації концентруються у вузькому колі користувачів — у великих містах, серед освічених і молодших вікових груп.

У контексті України цей парадокс проявляється особливо чітко: стрімкий розвиток цифрових сервісів (наприклад, «Дія») не супроводжується пропорційним зростанням показників людського розвитку чи зменшенням соціальних диспропорцій. Навпаки, цифровізація посилює розрив між центром і периферією, між діджитал-активним населенням і групами, що опинилися в умовах інформаційної ізоляції — людьми старшого віку, ВПО, мешканцями прифронтових та сільських територій.

Тому цифрові дивіденди в українському випадку не є автоматичними: без системної політики цифрової інклюзії та інвестицій у людський капітал, цифрова трансформація ризикує поглибити наявні соціальні та економічні розриви замість їхнього подолання.

З точки зору публічного управління, цифрова трансформація аналізується через зміну принципів прийняття рішень, інституційної логіки та форм громадянської участі. Праці Томаша Яновського [11] та Хелен Маргеттс [12] демонструють, що перехід до

цифрових форм управління вимагає не лише технічної модернізації, а й переосмислення управлінської відповідальності та соціальної інклюзії.

Українська наукова спільнота значну увагу приділяє розвитку електронного врядування, цифровим публічним сервісам (зокрема платформі «Дія»), а також впливу цифровізації на якість державного управління [4]. Проте комплексні дослідження, що інтегрують вплив цифрових технологій на соціальну нерівність, економічну мобільність, формування людського капіталу, залишаються недостатньо репрезентованими. У цьому напрямі слід відзначити праці Е. Лібанової, де людський розвиток розглядається як цілісний індикатор ефективності державної політики в контексті цифрових викликів [6].

У контексті безпеки цифрове середовище розглядається як новий фронт гібридного впливу, що використовується для дестабілізації державних інститутів, підриву довіри до влади та поширення соціального розколу [9], [10]. Саме тому питання інформаційної безпеки, кіберзахисту, стійкості цифрової інфраструктури та управління даними набувають першорядного значення в умовах воєнного стану.

Мета статті. Метою статті є дослідження впливу цифрової трансформації публічного управління на параметри людського розвитку в Україні в умовах сучасних суспільних трансформацій, виявлення ключових ризиків та можливостей, а також обґрунтування необхідності формування інклюзивної цифрової політики як чинника сталого соціально-економічного розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Людський розвиток, як концепція, запропонована Програмою розвитку ООН (ПРООН), трактується як процес розширення можливостей людини жити довше, бути здоровою, освіченою та активно включеною в суспільне життя. Основними індикаторами є індекс людського розвитку (ІЛР), індекс нерівності людського розвитку (ІНДІ), індекс гендерного розвитку (GDI) тощо [3]. Усі ці показники мають пряму залежність від доступу населення до якісної освіти, охорони здоров'я, безпеки, доходів і сучасних інструментів самореалізації — зокрема цифрових.

Особливої ваги набуває питання регіональних диспропорцій. За даними Державної служби статистики України та Інституту демографії НАН України [6], [13], показники тривалості життя, охоплення вищою освітою, рівень зайнятості та медичної інфраструктури значно варіюються між центральними областями (зокрема Київ, Львів) і прифронтовими або деокупованими територіями. Рівень доходу на душу населення у 2022–2023 роках демонстрував стабільне падіння, особливо в областях, постраждалих від бойових дій. Це безпосередньо впливає на якість життя, доступ до освітніх та цифрових ресурсів, демографічну поведінку.

Цифрова трансформація управління, з одного боку, має потенціал зменшення частини бар'єрів — зокрема територіальних. Однак на практиці цей потенціал реалізується нерівномірно. За офіційними даними [8], у 2023 році цифрове охоплення адміністративними послугами було значно вищим у великих містах порівняно з селами. Причини — слабкий сигнал інтернету, низький рівень цифрової грамотності, відсутність навичок взаємодії з державними платформами, зокрема «Дія» [4].

Наявність цифрової вразливості серед населення стала однією з найгостріших проблем у контексті людського розвитку. Зокрема, особи похилого віку, внутрішньо переміщені особи (ВПО), люди з інвалідністю та мешканці малих громад стикаються з низкою бар'єрів щодо доступу до цифрових державних сервісів, медичних онлайн-систем (eHealth), дистанційної освіти тощо [6]. Таке виключення з цифрового середовища автоматично тягне за собою виключення з можливостей соціального, економічного та освітнього розвитку.

Крім того, цифровізація глибоко впливає на ринок праці та структуру зайнятості. З одного боку, ІКТ-індустрія створює нові робочі місця з високою доданою вартістю; з іншого — руйнує традиційні моделі зайнятості в сфері адміністративних послуг, освіти, виробництва, що в свою чергу сприяє розширенню трудової міграції серед молоді, яка не бачить перспектив працевлаштування в регіонах з низьким рівнем цифрової адаптації.

На макрорівні вплив цифрової трансформації на людський розвиток в Україні має подвійний характер. З одного боку — відбувається структурне оновлення управлінських процесів, розширюється спектр доступних державних сервісів, впроваджуються нові цифрові платформи. З іншого — без відповідної політики цифрової інклюзії це створює умови для поглиблення нерівності, соціального виключення та зростання недовіри до інституцій.

Таким чином, сучасна ситуація в Україні демонструє, що цифрова трансформація не гарантує автоматичного зростання показників людського розвитку. Навпаки, в умовах воєнної, економічної та соціальної нестабільності, вона може поглиблювати наявні диспропорції, особливо за відсутності продуманої державної політики, спрямованої на подолання цифрової нерівності.

Цифрова трансформація публічного управління в Україні є складовою ширшого процесу цифрової модернізації, що охоплює також освіту, охорону здоров'я, ринок праці та інститути соціального забезпечення. ІКТ інтегруються у функціонування державних органів, механізми прийняття рішень, системи моніторингу та зворотного зв'язку з громадянами. У цьому контексті цифровізація розглядається як інструмент підвищення ефективності управління, зменшення транзакційних витрат та розширення доступу до адміністративних послуг.

З 2019 року в Україні активно впроваджується цифрова платформа «Дія», яка об'єднала понад 120 публічних сервісів, спростила доступ до адміністративних процедур і створила нову модель взаємодії «держава — громадянин». Це стало особливо важливим у період пандемії та повномасштабної війни, коли фізичний доступ до органів влади був обмежений [8].

Однак, як свідчать дослідження ПРООН, високі показники цифрової готовності не завжди конвертуються у покращення людського розвитку. Наприклад, зростання індексу електронного уряду в Україні (з 87-го місця у 2014 р. до 69-го у 2022 р.) [1] не супроводжувалося відповідним покращенням показників доступу до базових соціальних послуг, охорони здоров'я чи освіти, особливо у регіонах, що зазнали руйнувань інфраструктури.

У процесі цифрової трансформації спостерігається нерівномірне охоплення різних соціальних і вікових груп. Громадяни з низьким рівнем цифрової грамотності, особи старшого віку, внутрішньо переміщені особи, мешканці сільської місцевості мають обмежений доступ до електронних послуг, що ставить їх у стан цифрової маргіналізації [14]. Як наслідок, з'являється ефект «цифрового бар'єру» — неформального розмежування між тими, хто має доступ до державних ресурсів, і тими, хто виключений із цифрового середовища.

Крім того, цифрова трансформація впливає на економічну активність населення. З одного боку, впровадження електронних сервісів та цифрових платформ створює нові можливості для бізнесу, особливо у сфері малого підприємництва, фрилансу та креативної економіки. З іншого — автоматизація процесів, зменшення потреби в адміністративному персоналі та зростаючі вимоги до цифрових навичок призводять до структурного витіснення робочої сили, особливо у традиційних секторах.

Цифрова нерівність в Україні має також регіональний вимір: рівень доступу до якісного інтернету, цифрових сервісів і відповідної інфраструктури суттєво відрізняється між обласними центрами та периферією. Зокрема, у прифронтових регіонах, за даними досліджень Інституту демографії, рівень використання цифрових сервісів удвічі нижчий, ніж у Києві чи Львові [6].

На додаток, у період війни цифрові технології стали не лише інструментом сервісу, а й полем гібридної війни. Засоби масової комунікації, соцмережі, месенджери активно використовуються для маніпулювання громадською думкою, поширення фейкової інформації, підризу довіри до державних інститутів. Це безпосередньо впливає на стан соціального капіталу та психологічне благополуччя населення [9], [10].

Отже, цифрова трансформація управління в Україні має амбівалентний вплив на людський розвиток. У сприятливих умовах — вона посилює ефективність державного управління, відкриває нові можливості для самореалізації громадян, сприяє економічному зростанню. Проте в умовах соціальної нерівності, воєнної деструкції та відсутності системної цифрової інклюзивності — вона поглиблює вже наявні диспропорції та створює нові ризики для людського потенціалу.

Таким чином, сформульована гіпотеза про те, що цифрова трансформація публічного управління не є нейтральним процесом, а виступає механізмом підсилення наявних соціально-економічних тенденцій, знайшла емпіричне й теоретичне підтвердження. Цифрові технології функціонують не як універсальний каталізатор розвитку, а як соціально обумовлений інструмент, вплив якого детермінується сукупністю зовнішніх і внутрішніх факторів: рівнем інституційної спроможності держави, ефективністю реалізації політик цифрової інклюзії, рівнем доступу до цифрових ресурсів і навичок, а також соціально-територіальним контекстом.

У країнах із високим рівнем соціального капіталу, розвиненою цифровою інфраструктурою та зрілими інститутами цифрові технології здебільшого сприяють зміцненню людського розвитку, забезпеченню справедливого доступу до публічних благ та інклюзивному економічному зростанню. Водночас у контекстах соціальної нестабільності, воєнного стану або інституційної слабкості, як у випадку України, цифровізація здатна репродукувати й навіть поглиблювати наявні форми нерівності, маргіналізації та соціального виключення [15].

Цифрова трансформація управління тісно пов'язана з економічною динамікою, оскільки створює нові моделі економічної взаємодії, змінює структуру зайнятості, а також переформатовує відносини між державою, бізнесом і громадянами. На макрорівні цифровізація сприяє зниженню транзакційних витрат, підвищенню прозорості управлінських процесів, автоматизації збору та обробки статистичних і фінансових даних [2], [4].

Важливим економічним ефектом цифрової трансформації є підвищення ефективності розподілу бюджетних ресурсів. Завдяки цифровим сервісам (наприклад, відкритим реєстрам, інструментам публічних фінансів, платформі Prozorro) держава отримала змогу скорочувати витрати, посилювати контроль і зменшувати корупційні ризики. Це створює економію бюджетних коштів, яку в ідеалі можна спрямувати на розвиток людського капіталу — освіту, охорону здоров'я, інфраструктуру.

На мікроекономічному рівні цифрова трансформація безпосередньо впливає на ринок праці. Відбувається поступова автоматизація та витіснення низькокваліфікованої праці, натомість зростає попит на фахівців зі STEM-сфери, аналітики даних, кібербезпеки, проєктного управління. Це загострює проблему нерівності доходів та неоднорідності доступу до нових економічних можливостей, особливо в умовах регіонального дисбалансу.

Окремо варто зазначити, що людський розвиток як категорія є економічним активом. Країни з вищим ІЛР демонструють стабільніше економічне зростання, кращу інноваційну динаміку та нижчі показники соціальної напруженості. В Україні, за оцінками Світового банку та Інституту демографії [6], зниження людського капіталу вже стало фактором стримування відновлення економіки після 2022 року.

Особливу загрозу становить «витік мізків» — висококваліфіковані фахівці, не бачачи можливостей для професійного розвитку, залишають країну. У той час, як цифровізація могла б створити для них нові перспективи, на практиці вона часто поглиблює розрив між тими, хто має доступ до ресурсів, і тими, хто ні.

Отож, економічний вимір цифрової трансформації нерозривно пов'язаний із людським розвитком. Без інклюзивної цифрової політики, спрямованої на підвищення цифрових компетентностей, регіональну рівність і захист соціально вразливих груп, цифровізація ризикує стати фактором дестабілізації економічного середовища, а не його модернізації.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити низку узагальнень теоретичного й прикладного характеру. Цифрова трансформація публічного управління в Україні є складовою масштабного соціально-економічного зрушення, що змінює не лише технічні аспекти функціонування держави, а й принципи соціальної взаємодії, розподілу ресурсів, формування людського капіталу та економічної активності.

Головна гіпотеза дослідження — про полюсну природу впливу цифрової трансформації, що підсилює вже наявні соціальні та економічні тенденції, — знайшла своє підтвердження. Зафіксовано, що цифрові технології самі по собі не є джерелом автоматичного покращення індексів людського розвитку. Їхній вплив залежить від соціального контексту, інституційної готовності, рівня цифрових навичок населення, політики інклюзії та регіональних особливостей.

З позиції сучасної економічної науки цифрова трансформація розглядається як складне й амбівалентне явище, що поєднує у собі потенціал підвищення ефективності та ризики соціально-економічного дисбалансу. З одного боку, диджиталізація публічного управління сприяє оптимізації бюджетних процесів, зниженню транзакційних витрат, автоматизації адміністративних процедур і підвищенню прозорості у використанні державних фінансів. Це створює передумови для більш раціонального використання публічних ресурсів, зменшення корупційних ризиків і стимулювання підприємницької активності, особливо в секторі малого та середнього бізнесу, а також у сферах, орієнтованих на цифрову економіку.

Однак водночас цифрова трансформація детермінує низку структурних ризиків, пов'язаних із витісненням традиційних форм зайнятості, зміною професійної структури ринку праці, зростанням вимог до кваліфікації та цифрових компетентностей. У результаті спостерігається поглиблення нерівності доступу до економічних можливостей, що зумовлює як соціальне розшарування, так і просторову асиметрію у темпах розвитку окремих регіонів.

Людський розвиток, який інтегрує показники охорони здоров'я, освіти, рівня життя та соціальної мобільності, втрачає позитивну динаміку саме у тих країнах, де цифровізація реалізується без стратегічної підтримки з боку держави у вигляді політик цифрової інклюзії, модернізації трудового законодавства, соціальних компенсацій та інвестицій у формування людського капіталу. Український контекст демонструє саме такий сценарій: високі темпи впровадження технологій не супроводжуються пропорційним зростанням економічної стабільності, добробуту або якості життя населення.

Особливої ваги набуває проблема цифрової нерівності, що в Україні має не лише соціальний, а й чітко виражений регіональний та структурний вимір. Рівень цифрових навичок, доступ до якісної інфраструктури, рівень технологічного забезпечення — істотно варіюються між містами та сільськими територіями, між внутрішньо переміщеними особами й сталим населенням, між поколіннями. Така нерівномірність формує нові бар'єри до соціальної й економічної участі, особливо для соціально вразливих груп.

У зв'язку з цим цифрову трансформацію доцільно розглядати не як гарантований шлях до модернізації, а як умовний ресурс. Його позитивна реалізація залежить від комплексності управлінських рішень, зокрема: розбудови політик цифрової інклюзії, системного підходу до цифрової освіти, створення інституційної спроможності на місцях, надання соціальних гарантій та впровадження компенсаційних механізмів для груп ризику. Тільки за таких умов цифрова трансформація буде чинником зміцнення людського капіталу й каталізатором сталого економічного розвитку.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці індикаторів цифрової інклюзії, вивченні довгострокового впливу цифровізації на продуктивність економіки, дослідженні моделей адаптації до цифрових трансформацій у сфері освіти, праці та охорони здоров'я. Також доцільним є вивчення порівняльного досвіду інших країн Центрально-Східної Європи з метою імплементації ефективних інструментів цифрової інклюзивності та інноваційного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. United Nations. (2022). *E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government*. Департамент економічних і соціальних справ ООН. <https://publicadministration.un.org>
2. World Bank. (2021). *Світовий звіт про розвиток 2021: Дані для кращого життя*. Світовий банк. <https://www.worldbank.org>
3. Програма розвитку ООН (UNDP). (2023). *Звіт про людський розвиток 2023/2024*. <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights>
4. Спасібов, Д. В. (2018). Електронне урядування в контексті сучасних концепцій публічного управління. *Теорія та практика державного управління*, 2, 53–59. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2018_2_10
5. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). (2023). *Огляд цифрового урядування України: Надання цифрових послуг для відновлення та реформ*. OECD Publishing.
6. Лібанова, Е. М. (2023). Щодо повоєнного відродження України: Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 14 грудня 2022 року. *Вісник Національної академії наук України*, (2), 55–61. <https://doi.org/10.15407/visn2023.02.055>
7. Державна служба статистики України. (2023). *Показники чисельності населення та робочої сили*. <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Міністерство цифрової трансформації України. (2023). *Звіт про стан розвитку цифрових послуг у регіонах України – 2023*. [https://thedigital.gov.ua/...](https://thedigital.gov.ua/)
9. Горбулін, В. П. (2017). *Гібридна війна: український фронт*. Національний інститут стратегічних досліджень. <https://www.niss.gov.ua/publikacii/monografii/svitova-gibridna-viyna-ukrainskiy-front-monografiya>
10. Худолій, А. (2022). *Інформаційна війна 2014–2022 рр.* Видавництво Національного університету «Острозька академія». <https://doi.org/10.25264/978-617-8041-16-8>
11. Janowski, T. (2015). Еволюція цифрового урядування: від трансформації до контекстуалізації. *Government Information Quarterly*, 32(3), 221–236. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.07.001>
12. Margetts, H. (2013). Друга хвиля цифрового управління. У Ferlie, E., Lynn Jr., L. E., & Pollitt, C. (Ред.), *Oxford Handbook of Public Management* (с. 273–290). Oxford University Press.
13. Державна служба статистики України. (2023). *Офіційний сайт*. <https://stat.gov.ua/uk>
14. Європейська комісія. (2023). *Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI) 2023 – Профіль України*. <https://digital-strategy.ec.europa.eu>
15. The Economist Intelligence Unit. (2023). *Inclusive Internet Index 2023*. <https://theinclusiveinternet.eiu.com>

Tetiana Pospelova

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor
Professor of the Department of Management
Kyiv Borys Grinchenko Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-8927-3026
e-mail: t.pospelova@kubg.edu.ua

Oksana Marukhlenko

Doctor of Science in Public Administration
Associate Professor of the Department of Management
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-8050-6615
e-mail: o.marukhlenko@kubg.edu.ua

Valentyna Rudenko

PhD in Economics
Associate Professor of the Department of Management
Kyiv Borys Grinchenko Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0001-9867-5951
e-mail: vs.rudenko@kubg.edu.ua

DIGITAL TRANSFORMATION OF PUBLIC ADMINISTRATION: IMPACT ON HUMAN DEVELOPMENT PARAMETERS UNDER CONTEMPORARY SOCIAL TRANSFORMATIONS IN UKRAINE

Abstract. The article provides a comprehensive theoretical and empirical analysis of the impact of digital transformation of public administration on the dynamics of human development in Ukraine under conditions of multifactorial crisis, including social instability, hybrid war, economic turbulence, and post-pandemic recovery. The hypothesis is substantiated that digital technologies are not a neutral or inherently positive factor, but rather a socially determined catalyst that amplifies existing trends in the economy, social sphere, and governance practices. The study examines key concepts of the global academic discourse, in particular the paradox of digital dividends, and demonstrates that the expansion of ICTs without accompanying digital inclusion policies may have limited or even adverse effects on human development. A critical analysis of international rankings and indicators of the Human Development Index (HDI), digital accessibility, and socio-economic equality is conducted. It is established that Ukraine is experiencing an intensification of regional disparities, digital inequality, and structural exclusion of certain social groups from the digital environment. Key challenges of digital transformation are highlighted, including the fragmentation of social capital, inequality of digital competencies, threats to information security, and structural shifts in the labor market. Special attention is paid to the economic aspects — the impact of digitalization on productivity, fiscal efficiency, the labor market, and inequality in access to economic opportunities. It is concluded that the maximization of the potential of digital transformation is possible only under the condition of implementing inclusive state policies aimed at developing digital skills, supporting socially vulnerable groups, strengthening the institutional capacity of the state, and fostering public trust in governance institutions.

Keywords: digital transformation; public administration; human development; digital inequality; information security; social capital; digital competencies; hybrid war; management; economy; social security; equality; development.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. United Nations. (2022). E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government. Department of Economic and Social Affairs, UN. <https://publicadministration.un.org>
2. World Bank. (2021). World Development Report 2021: Data for Better Lives. World Bank. <https://www.worldbank.org>
3. United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Human Development Report 2023/2024. <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights>

4. Spasibov, D. (2018). E-governance in the context of modern public administration concepts. Theory and Practice of Public Administration, 2, 53–59. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2018_2_10 [in Ukrainian]
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). Digital Government Review of Ukraine: Providing Digital Services for Recovery and Reform. OECD Publishing.
6. Libanova, E.(2023). On the post-war revival of Ukraine: Transcript of the report at the meeting of the Presidium of the NAS of Ukraine, December 14, 2022. Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine, (2), 55–61. <https://doi.org/10.15407/visn2023.02.055> [in Ukrainian]
7. State Statistics Service of Ukraine. (2023). Population and labor force indicators. <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). Report on the state of development of digital services in the regions of Ukraine – 2023. <https://thedigital.gov.ua> [in Ukrainian]
9. Horbulin, V. (2017). Hybrid War: The Ukrainian Front. National Institute for Strategic Studies. <https://www.niss.gov.ua/publikacii/monografii/svitova-gibridna-vyna-ukrainskiy-front-monografiya> [in Ukrainian]
10. Khudolii, A. (2022). The Information War of 2014–2022. Publishing House of the National University “Ostroh Academy.” <https://doi.org/10.25264/978-617-8041-16-8> [in Ukrainian]
11. Janowski, T. (2015). The evolution of digital governance: From transformation to contextualization. Government Information Quarterly, 32(3), 221–236. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.07.001>
12. Margetts, H. (2013). The second wave of digital governance. In E. Ferlie, L. E. Lynn Jr., & C. Pollitt (Eds.), Oxford Handbook of Public Management (pp. 273–290). Oxford University Press.
13. State Statistics Service of Ukraine. (2023). Official website. <https://stat.gov.ua/uk> [in Ukrainian]
14. European Commission. (2023). Digital Economy and Society Index (DESI) 2023 – Ukraine Profile. <https://digital-strategy.ec.europa.eu>
15. The Economist Intelligence Unit. (2023). Inclusive Internet Index 2023. <https://theinclusiveinternet.eiu.com>

Стаття надійшла до редакції 03.12.24

Рецензовано 20.12.24

Опубліковано 31.12.2024 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.